

Regioanalyse Friesland Gehandicaptenzorg

April 2023

Wijzigingen ten opzichte van 2022

Sinds vorig jaar hebben we de methodiek van een aantal analyses gewijzigd. Daardoor kan de uitkomst in deze versie afwijken ten opzichte van vorig jaar, zonder dat er in werkelijkheid iets veranderd is.

Hieronder leest u om welke analyses het gaat. Een volledige beschrijving van de wijziging vindt u in de bijlage.

Aantal zorglocaties (p. 6, 15)

Voorspelmodel (p. 21 - 24)

Groei zelfstandig wonen (p. 24)

Inhoudsopgave

- **Introductie en samenvatting**
- Regionale kenmerken en huidige situatie GZ-zorg
- Zorgvraag in de toekomst
- Bijlagen

Samen werken we aan een regionaal zorgaanbod dat past bij de zorgvraag van de klanten, nu én in de toekomst

Wat?

Een regionaal zorgaanbod dat past bij de zorgvraag van huidige en toekomstige klanten

- Meer zelfstandig wonen met Wlz
- Optimale inzet van beschikbare middelen voor de klant
- Tijdig passende zorg
- Goede coördinatie binnen het zorglandschap

Hoe?

Onder andere door inzicht in het regionale zorglandschap en de transitie die nodig is

- Dialoog op basis van regioanalyses en regioplannen
- In aansluiting bij regionale kansen, kwetsbaarheden en urgentie

Zilveren Kruis Zorgkantoor maakt regioanalyses voor de 11 regio's waar zij verantwoordelijk voor is

Apeldoorn / Zutphen

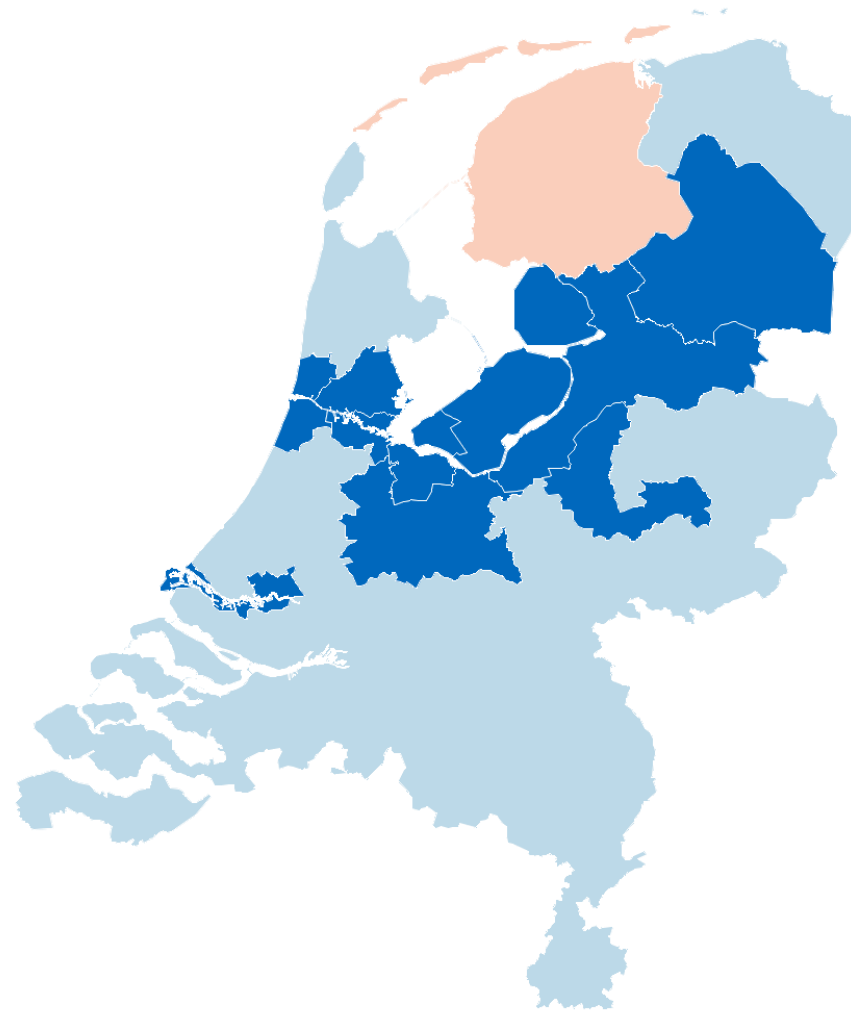
Amsterdam

Drenthe

Flevoland

Friesland

't Gooi / Almere

Kennemerland

Rotterdam

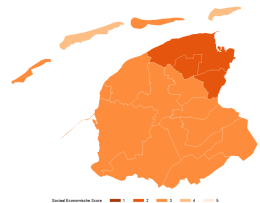
Utrecht

Zaanstreek – Waterland

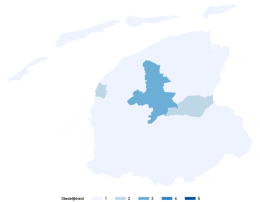
Zwolle

Samenvatting: Wlz gebruikers in de regio Friesland hebben een relatief lichtere zorgzwaarte en de zorgvraag stijgt harder dan de rest van Zilveren Kruis

Regionale kenmerken

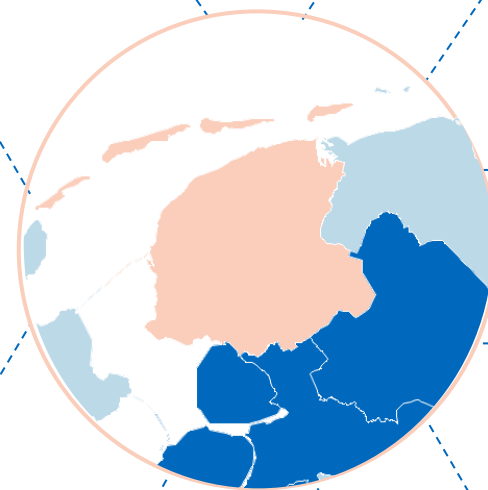
Lagere **sociaal-economische status**

Lagere **stedelijkheid** in de regio

11%
Migratie
achtergrond

Minder dan gemiddeld aantal inwoners met een **migratieachtergrond**

662.340
3,7% van NL

Huidige situatie GZ-zorg

Relatief zorggebruik stijgt harder dan andere ZK regio's **5,3%** punt

Met 181 locaties meer dan andere ZK regio's **181** locaties

Relatief veel VPT/MPT aanbod door aanbieders **16** aanbieders

Relatief lichtere ZZPs in vergelijking met andere ZK regio's **36%** Lichte ZZPs¹

Vergelijkbaar aantal klanten tussen 23 en 65 jaar met Zilveren Kruis **66%** 23-65 jaar

1. Percentage van ZZPs VG1 – VG4, LVG1 – LVG2, LG2 en LG4

Zilveren Kruis wil samenwerken met aanbieders in Friesland om bij te dragen aan de vier doelen van het inkoopbeleid

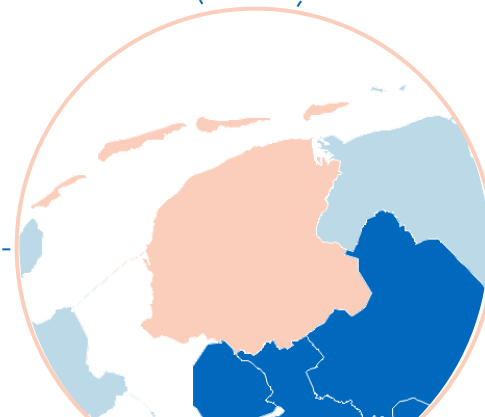
Meer zelfstandig wonen met Wlz-zorg

Realiseren van **88 tot 349 nieuwe plekken voor zorg in eigen omgeving** om de komende vijf jaar het groeiende tekort aan intramurale capaciteit te compenseren

Tijdig passende zorg

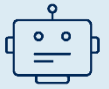
Realiseren van **nieuwe intramurale capaciteit voor 802 tot 541 klanten** om de komende vijf jaar aan de groeiende zorgvraag te voldoen en **wachttijden te beperken**

een zorgaanbod in Friesland dat past bij de zorgvraag van huidige en toekomstige klanten

Optimale inzet van beschikbare middelen voor de klant

Samen nadenken over de **inzet van beschikbare middelen** en het **oplossen van het groeiende arbeidstekort**

Goede coördinatie binnen het zorglandschap

Stimuleren van **initiatieven waarbij aanbieders samenwerken** om soepele doorstroom naar en binnen de Wlz mogelijk te maken

Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- **Regionale kenmerken en huidige situatie GZ-zorg**

Regionale kenmerken

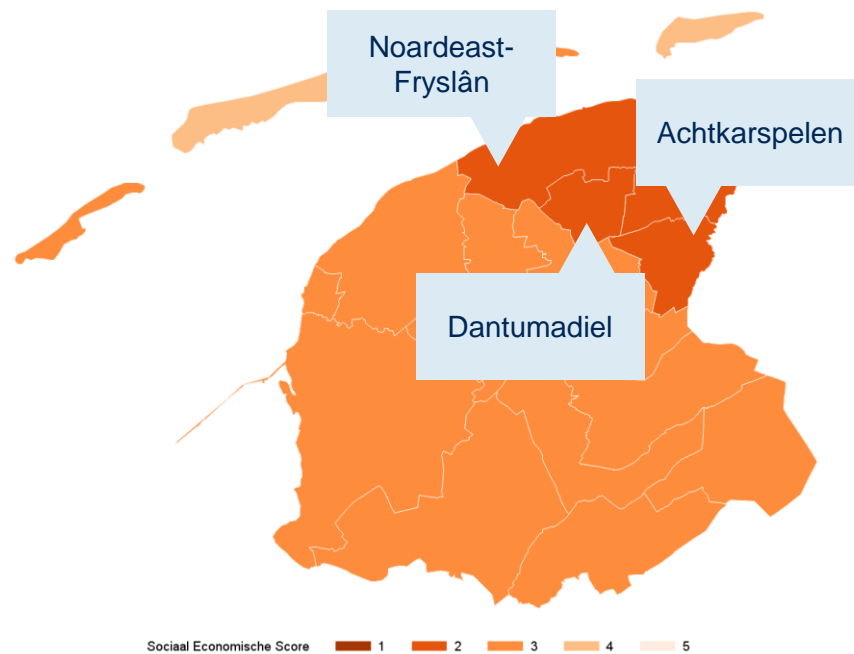
Huidige situatie GZ-zorg

- Zorgvraag in de toekomst
- Bijlagen

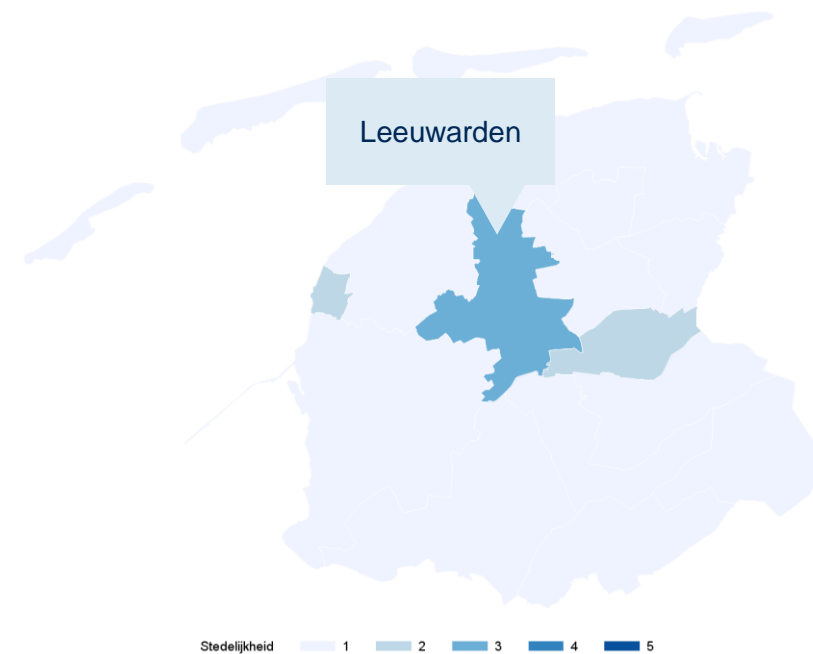
Vooral Noardeast-Fryslân, Achtkarspelen en Dantumadiel hebben een lage SES en Leeuwarden heeft een hoge mate van stedelijkheid

Sociaal economische status (SES)¹
[SES per gemeente, 2018]

Een lagere SES leidt tot hoger verwacht zorggebruik

Stedelijkheid van de regio²
[Omgevingsadressendichtheid per gemeente, 2019]

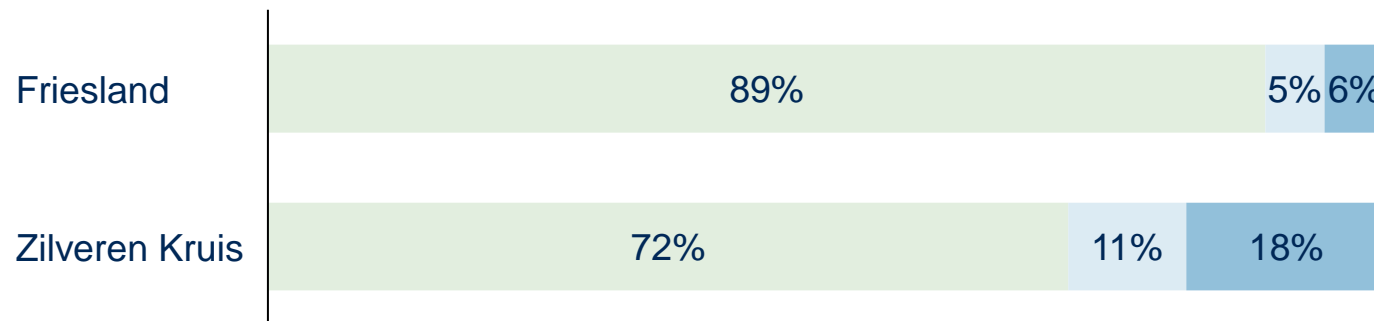
Een hogere stedelijkheid leidt tot hoger verwacht zorggebruik

1. Sociaaleconomische status is een samengestelde factor die de economische status van een gebied weergeeft. De score is een verdeling in vijf groepen. Een hogere groep heeft een hogere economische status.
2. Stedelijkheid is het aantal adressen in een cirkel van één kilometer rondom het adres, ingedeeld in vijf groepen. Een hogere groep heeft een meer stedelijk karakter.
Bron: SCP (2018) en CBS (2019)

Inwoners in Friesland hebben relatief minder vaak een migratieachtergrond dan de gemiddelde inwoner van alle Zilveren Kruis regio's

Herkomst van inwoners
[% naar herkomst, 2022]

- Nederlandse achtergrond
- Westerse achtergrond
- niet-Westerse achtergrond

Een hoger percentage niet-Nederlandse achtergrond leidt tot een andere zorgvraag

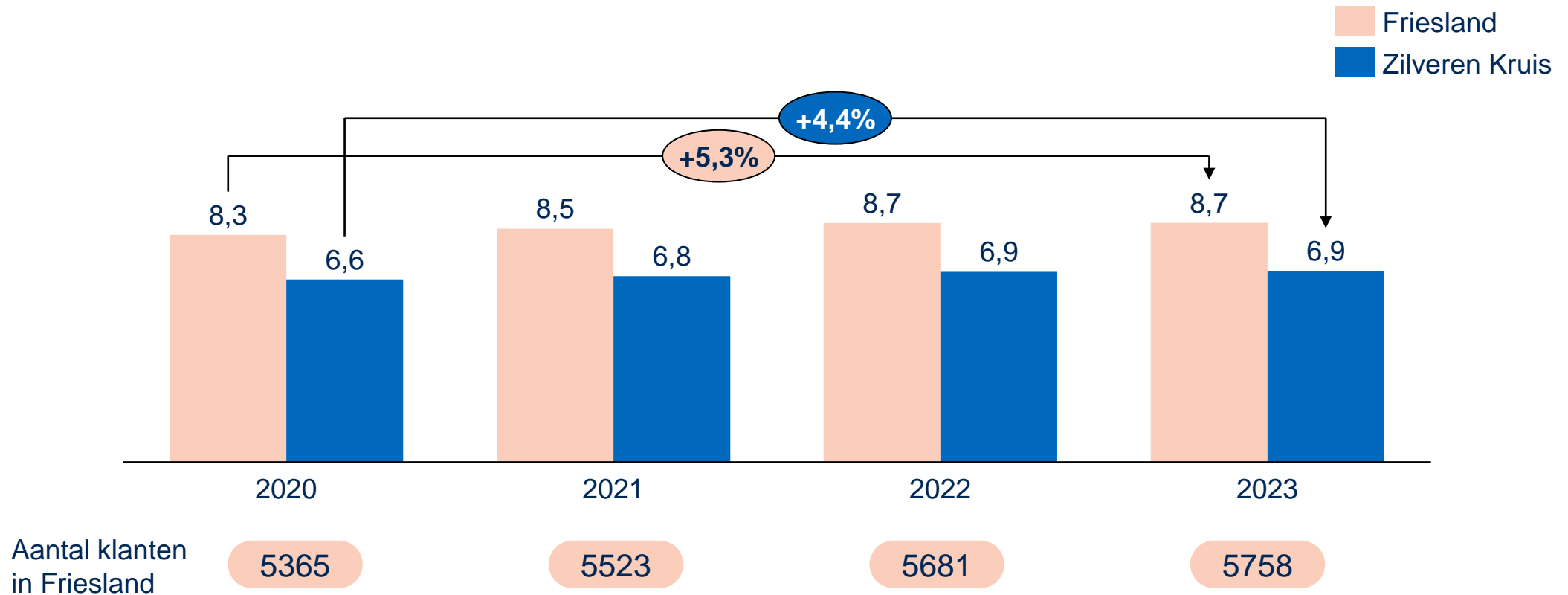
Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- **Regionale kenmerken en huidige situatie GZ-zorg**
 - Regionale kenmerken
 - Huidige situatie GZ-zorg**
- Zorgvraag in de toekomst
- Bijlagen

In drie jaar tijd is relatief het aantal GZ klanten in Friesland harder gestegen dan het totaal van alle Zilveren Kruis regio's

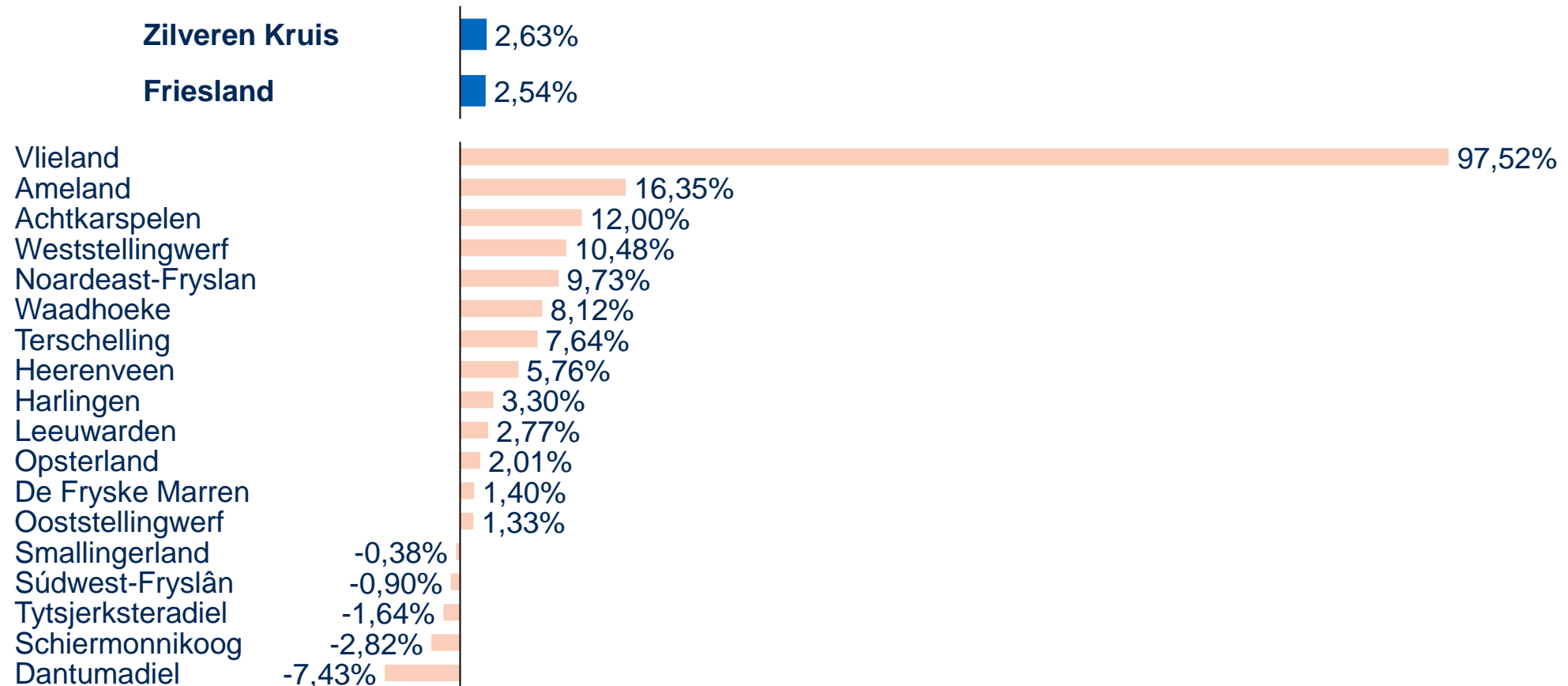
Aandeel GZ-klanten¹ ten opzichte van alle inwoners bij de regio's van Zilveren Kruis
[# GZ-klanten per 1.000 inwoners, 2020-2023]

De relatieve groei van het aantal GZ gebruikers in Weststellingwerf, Achtkarspelen valt op net als de relatieve daling in Dantumadiel

Groei aandeel GZ-klanten¹ ten opzichte van inwoners

[verschil in % van GZ-klanten ten opzichte van inwoners, 2021-2023]

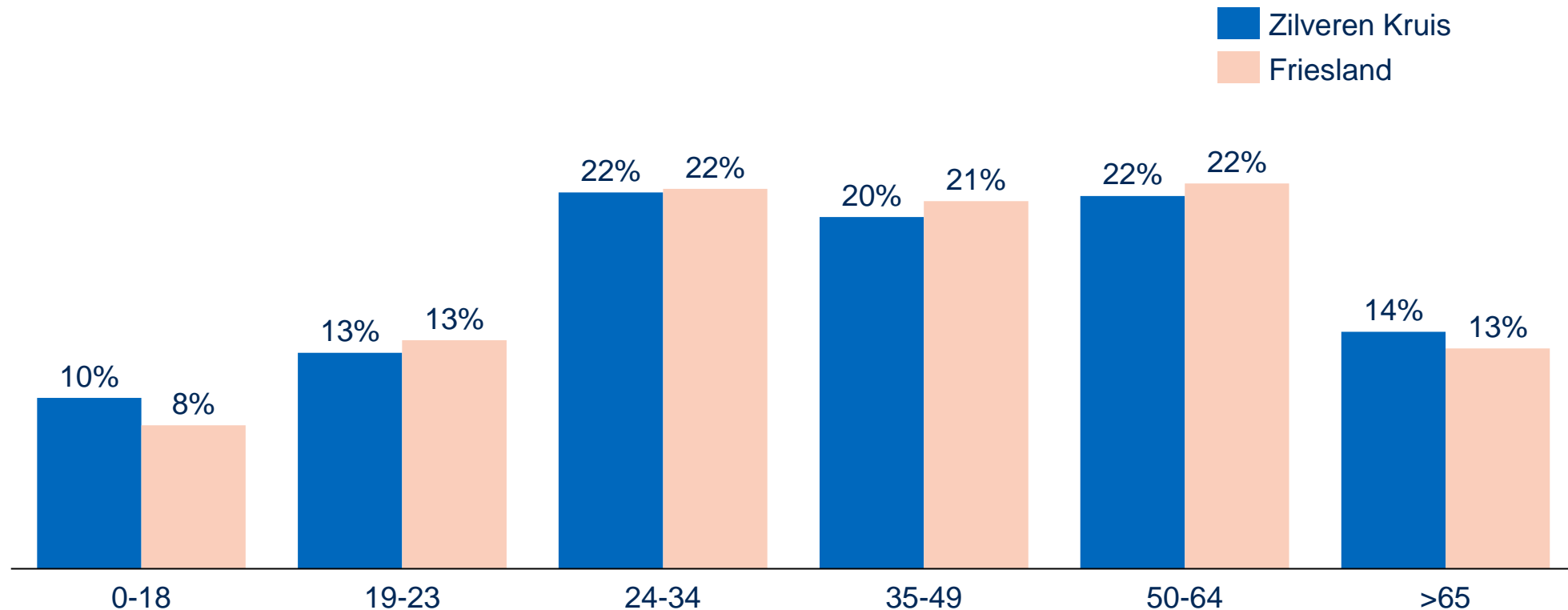

1. Gebruik van alle GZ indicaties. Inclusief het gebruik van PGB.

Bron: Inwoners 2019-2022 CBS-statline, declaraties WIZ Zilveren Kruis

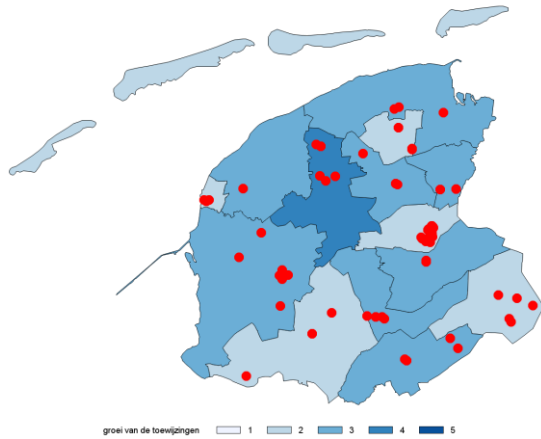
De klanten in regio Friesland zijn jonger dan klanten in alle Zilveren Kruis regio's

Leeftijdsverhouding klanten in de regio en voor Zilveren Kruis totaal
[% klanten per leeftijdscohort, 2023]

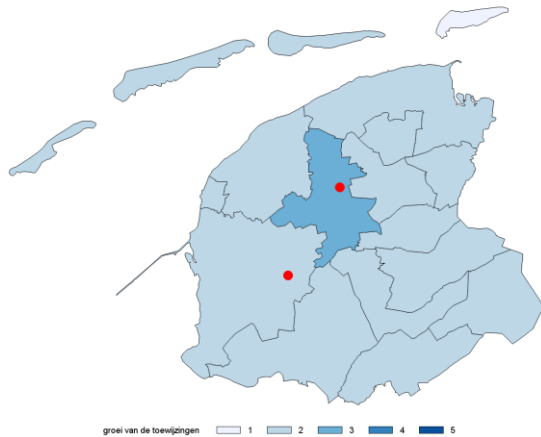

In Friesland zijn 181 instellingslocaties

Ligging instellingslocaties¹ met klanten met een VG-indicatie
 [Locatie 2022, groei in toewijzingen 2020-2023¹]

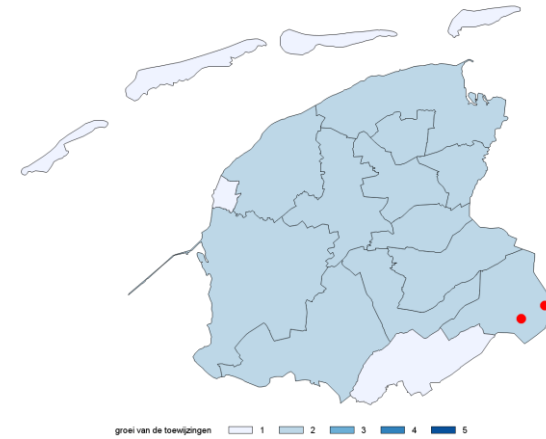
Ligging instellingslocaties¹ met klanten met een LG-indicatie
 [Locatie 2022, groei in toewijzingen 2020-2023¹]

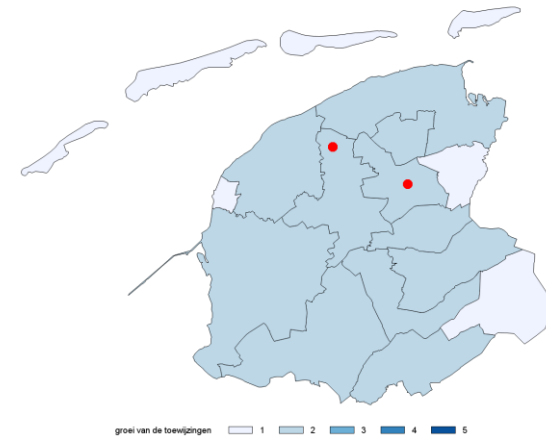
Als we klanten in de buurt willen opvangen, dan moeten locaties zich op de donker gekleurde gemeenten concentreren.

Ligging instellingslocaties¹ met klanten met een LVG-indicatie
 [Locatie 2022, groei in toewijzingen 2020-2023¹]

Ligging instellingslocaties¹ met klanten met een ZG-indicatie
 [Locatie 2022, groei in toewijzingen 2020-2023¹]

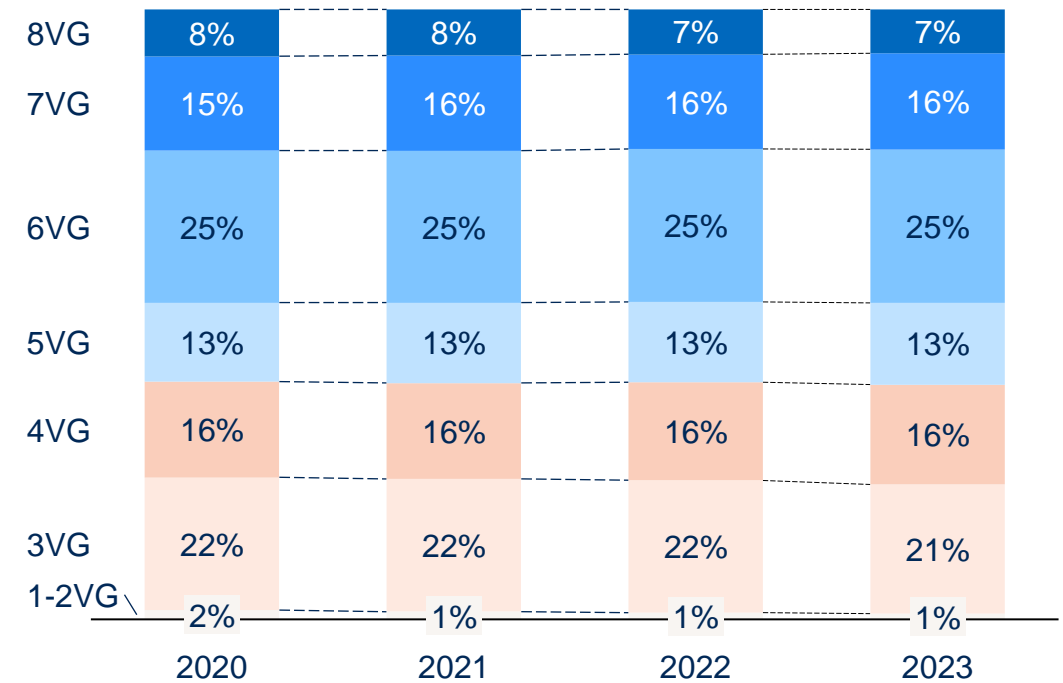
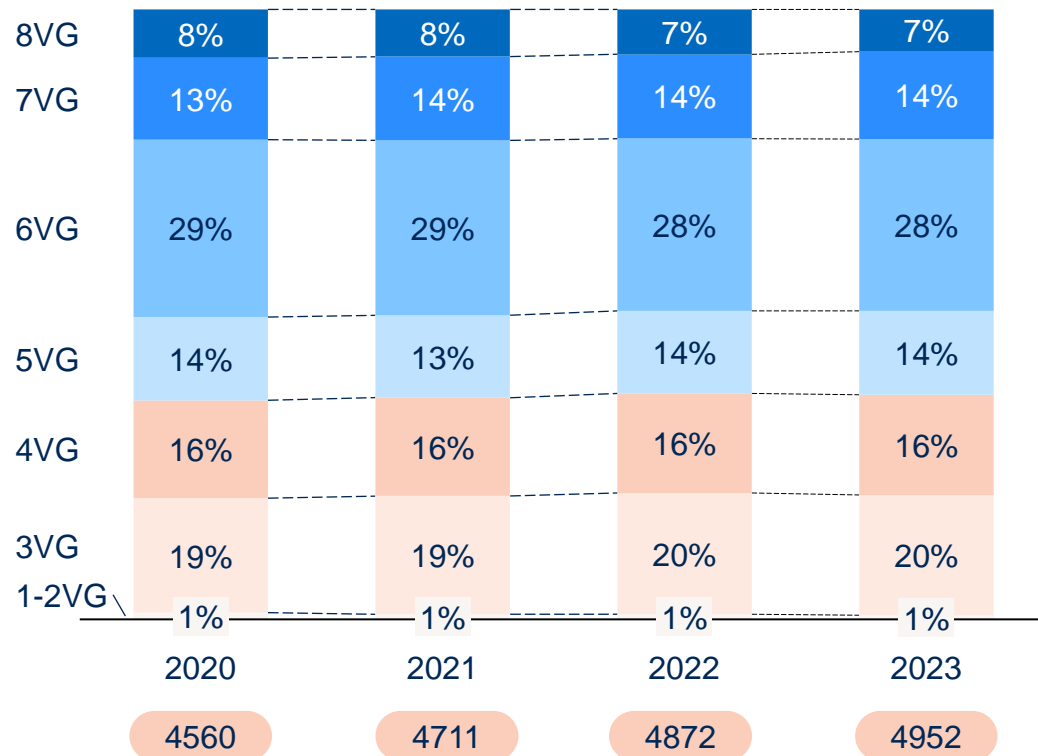

1. Locaties worden weergegeven op basis van gemiddelde coördinaten op postcode zes niveau. Het kan voorkomen dat twee locaties bijna volledig overlappen.
 Bron: Zorgatlas, Declaratiegegevens Wlz Zilveren Kruis

In Friesland is er geen verandering in de verhouding van VG indicaties

Verdeling VG zorgzwaarte¹ in Friesland
[% indicatie t.o.v. totaal, 2020-2023]

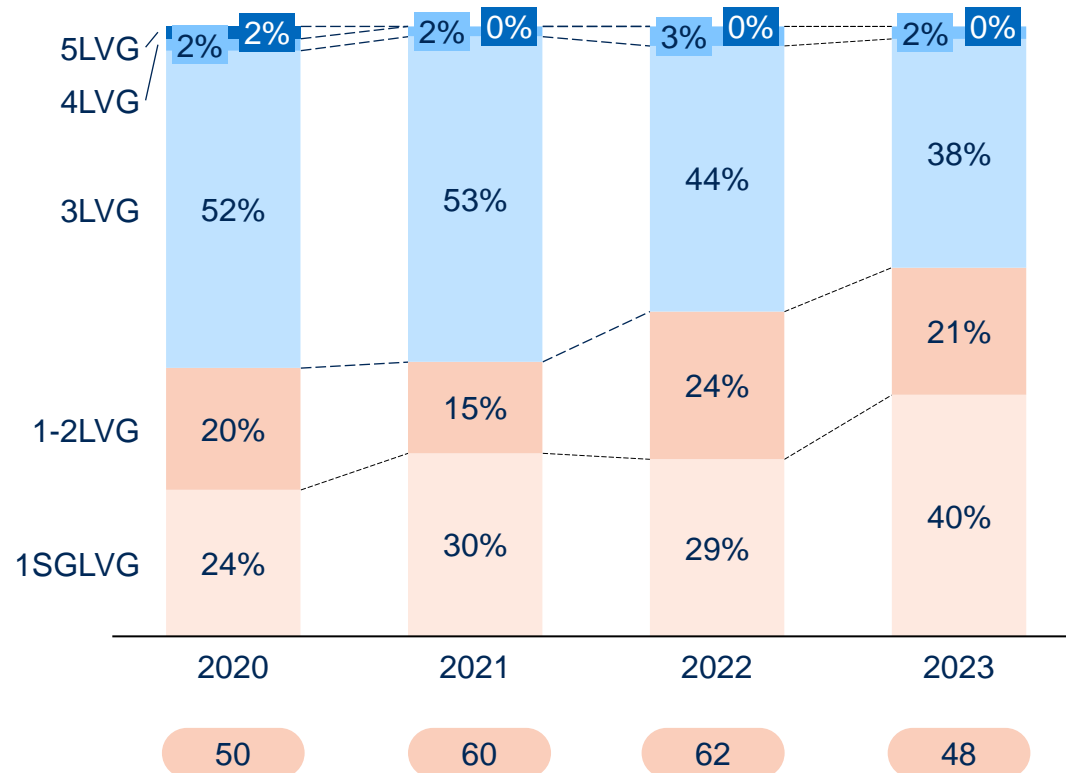
Verdeling VG zorgzwaarte¹ totaal Zilveren Kruis
[% indicatie t.o.v. totaal, 2020-2023]

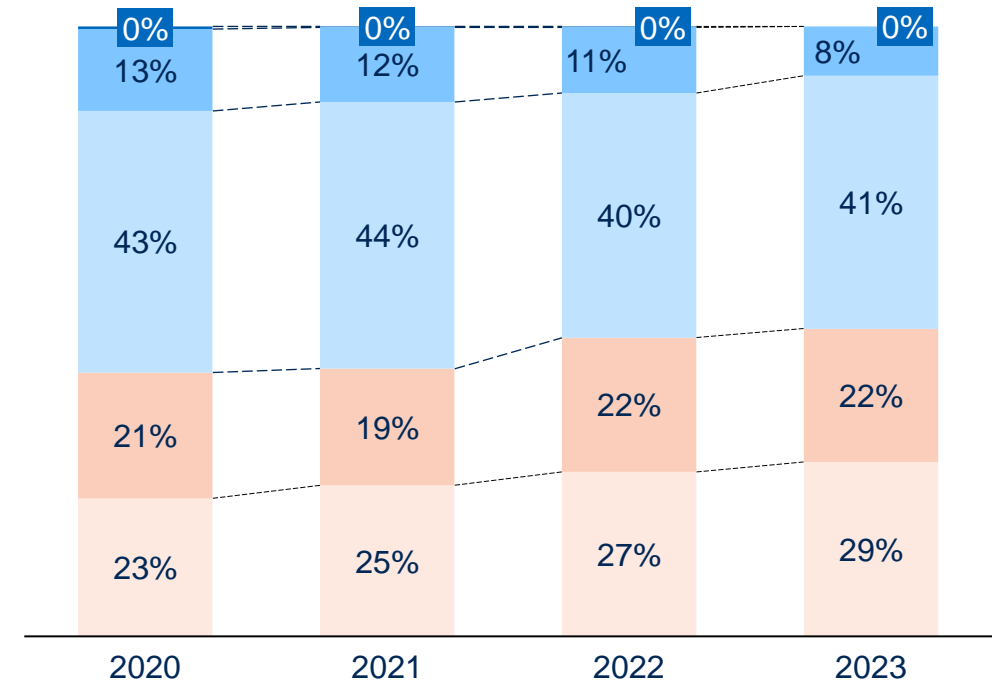
1. Klanten met een VG-indicatie. Inclusief PGB.
Bron: Indicatiebesluiten en declaratie gegevens Wlz, Zilveren Kruis.

De afgelopen drie jaar is in Friesland het aandeel 3LVG gedaald

Verdeling LVG zorgzwaarte¹ in Friesland
[% indicatie t.o.v. totaal, 2020-2023]

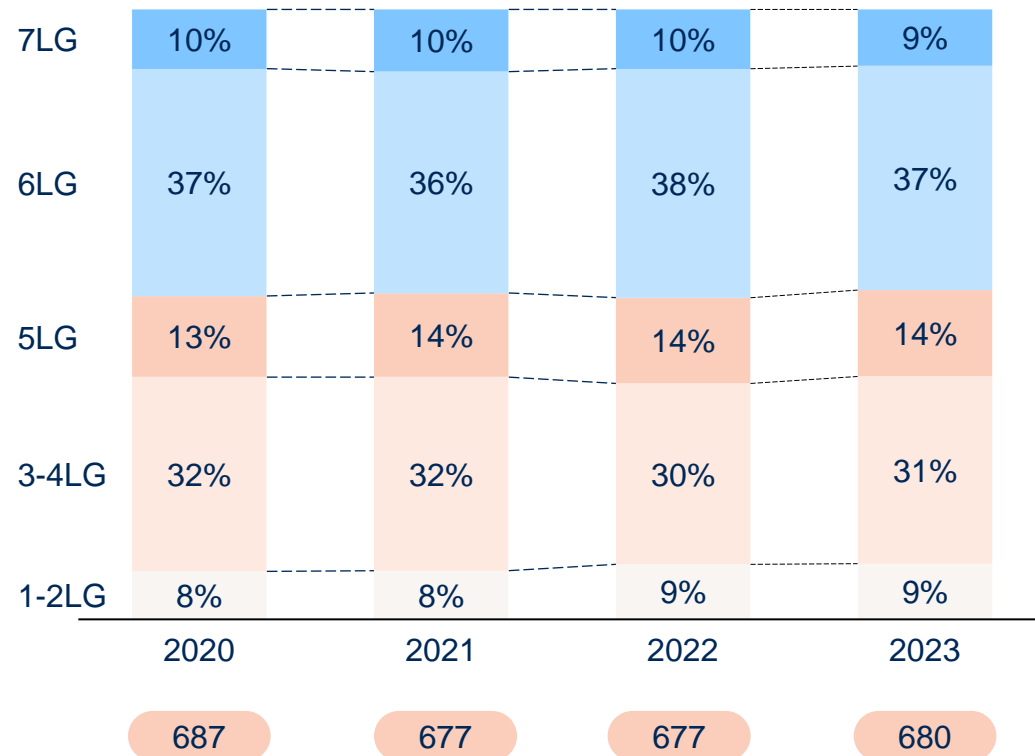
Verdeling LVG zorgzwaarte¹ totaal Zilveren Kruis
[% indicatie t.o.v. totaal, 2020-2023]

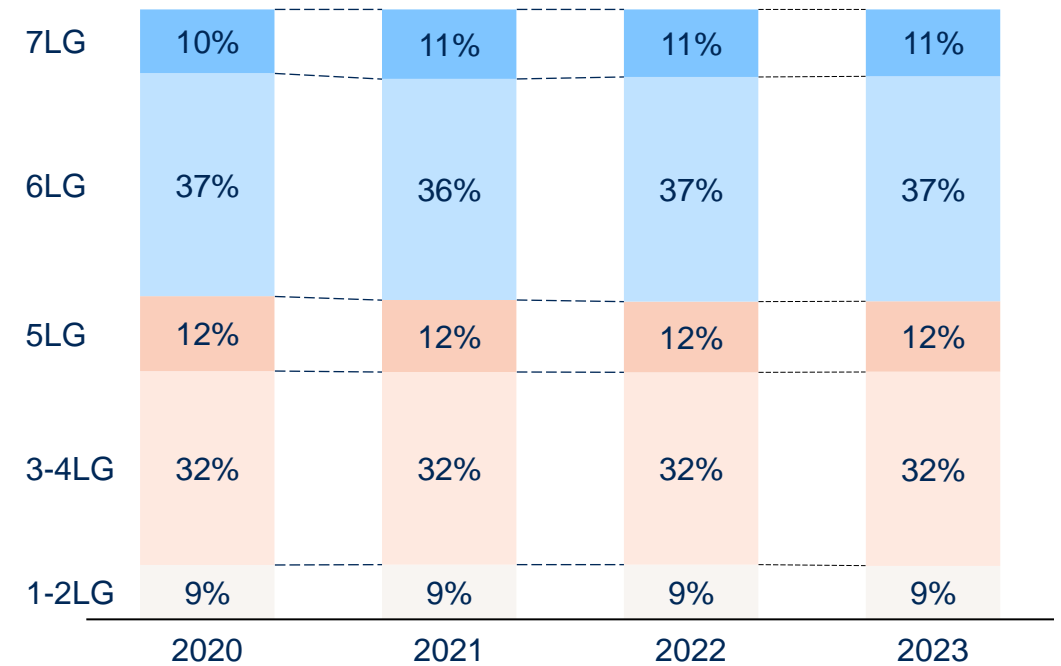
1. Klanten met een LVG-indicatie. Inclusief PGB.
Bron: Indicatiebesluiten en declaratie gegevens Wlz, Zilveren Kruis.

In Friesland is er geen verandering in de verhouding van LG indicaties

Verdeling LG zorgzwaarte¹ in Friesland
[% indicatie t.o.v. totaal, 2020-2023]

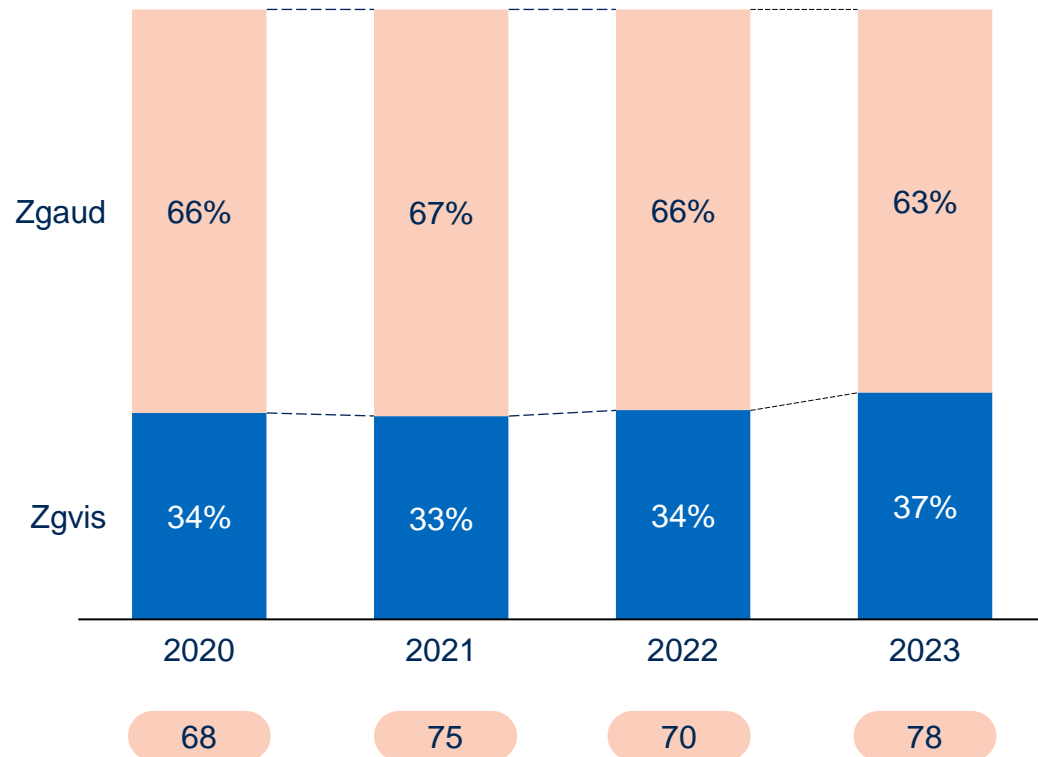
Verdeling LG zorgzwaarte¹ totaal Zilveren Kruis
[% indicatie t.o.v. totaal, 2020-2023]

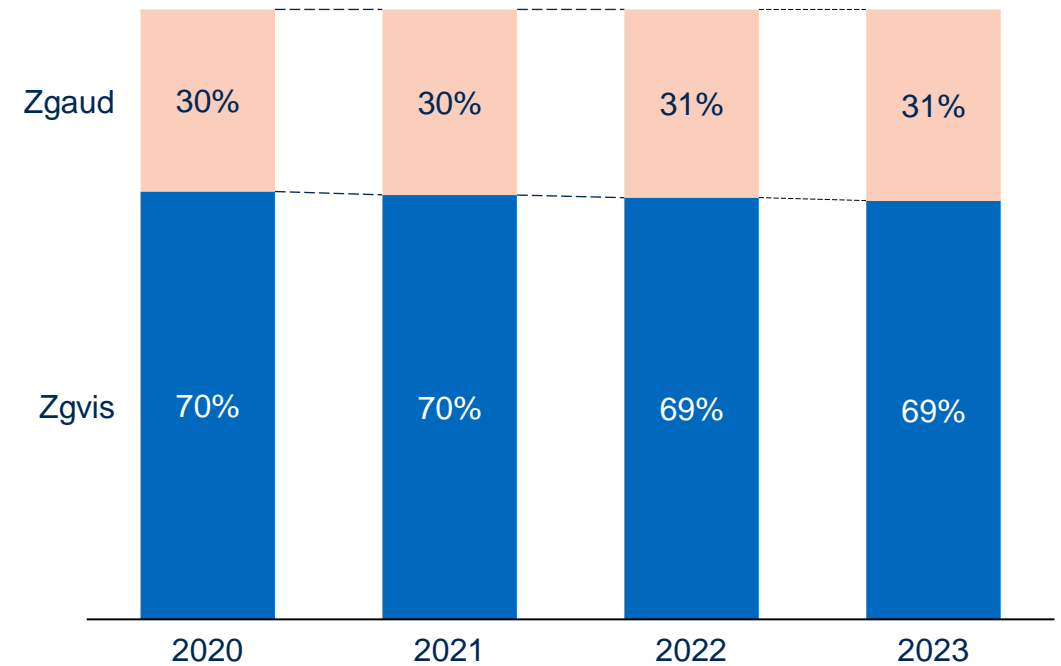
1. Klanten met een LG-indicatie. Inclusief PGB.
Bron: Indicatiebesluiten en declaratie gegevens Wlz, Zilveren Kruis.

In Friesland is er geen verandering in de verhouding van ZG indicaties

Verdeling ZG zorgzwaarte¹ in Friesland
[% indicatie t.o.v. totaal, 2020-2023]

Verdeling ZG zorgzwaarte¹ totaal Zilveren Kruis
[% indicatie t.o.v. totaal, 2020-2023]

1. Klanten met een ZG-indicatie. Inclusief PGB.
Bron: Indicatiebesluiten en declaratie gegevens Wlz, Zilveren Kruis.

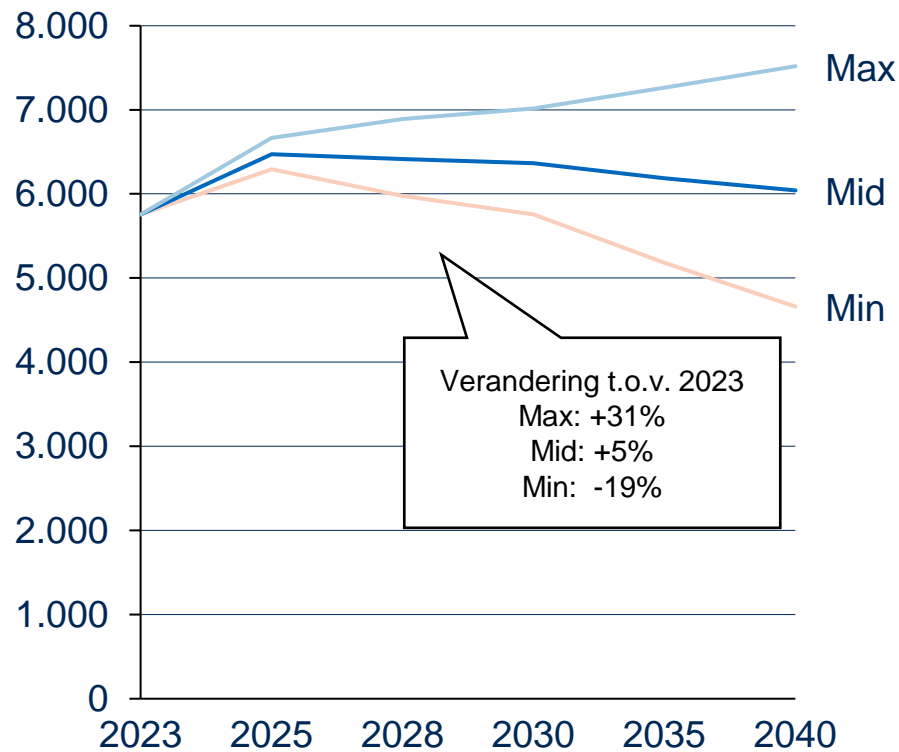
Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie GZ-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**
 - Meer zelfstandig wonen
 - Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant
 - Tijdig passende zorg
 - Goede coördinatie binnen het zorglandschap
- Bijlagen

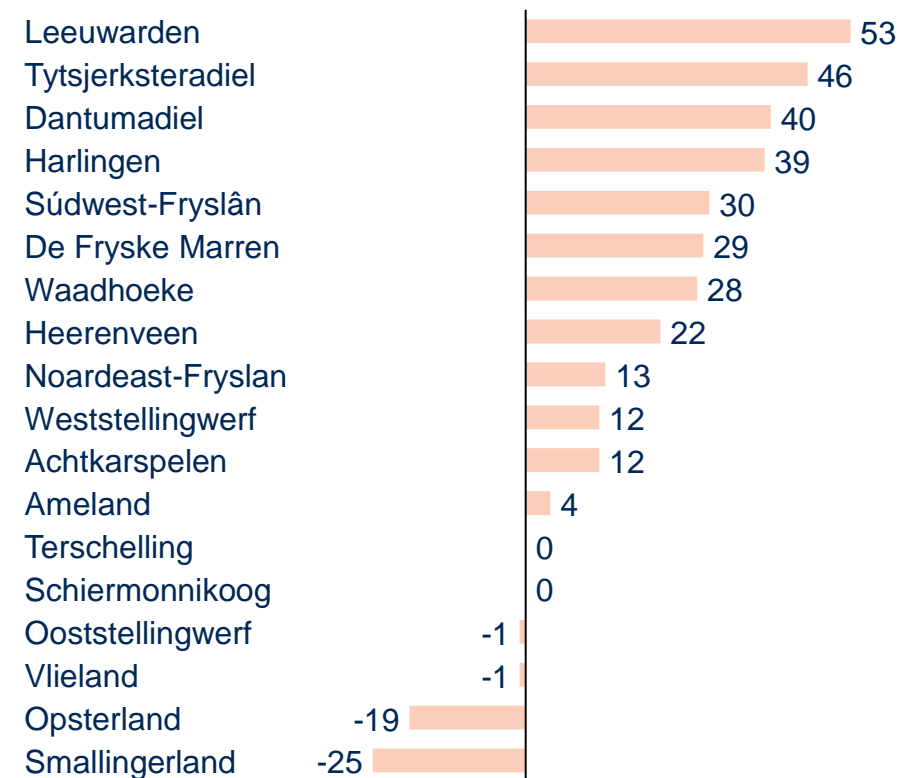

Het aantal klanten in Friesland kan dalen met -19% en stijgen tot 31% en de grootste verandering vindt plaats in Leeuwarden en Tytsjerksteradiel

Omvang van verwacht aantal klanten in Friesland
[# klanten in de GZ, 2023 – 2040¹]

Ontwikkeling binnen gemeenten
[# nieuwe GZ-klanten³ 2023, 2040^{1,2}]

1. Prognose gaat uit van Wlz-gebruik per regio en leeftijdsgroep van 2020 tot 2023 en bevolkingsontwikkeling tot 2040. Max. en min. Inschatting zijn op basis van geobserveerde variatie in klanten tussen 2020 en 2023.

2. Uitgaande van mid scenario: demografische ontwikkeling

Bron: declaraties Wlz Zilveren Kruis, Bevolkingsprognose Primos (2018)

Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie GZ-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**

Meer zelfstandig wonen

Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant

Tijdig passende zorg

Goede coördinatie binnen het zorglandschap

- Bijlagen

De benodigde stijging van het aanbod in 2028 wordt inzichtelijk gemaakt op de volgende pagina's

We hanteren scenario's¹ om verdeling van het aanbod te voorspellen o.b.v. historische groei van de zorg in eigen woonomgeving...

Scenario 1

Geen groei

Het percentage zorg in eigen woonomgeving blijft gelijk gedurende de komende vijf jaar.

Dus als de groei de afgelopen vijf jaar 6% was, dan is de groei in dit scenario 0%.

Scenario 2

Groei neemt iets af

De groei van zorg in de eigen woonomgeving die we de afgelopen vijf jaar zagen halveert in de komende vijf jaar.

Dus als de groei de afgelopen vijf jaar 6% was, dan is de groei in dit scenario 3%.

Scenario 3

Groei van de afgelopen jaren zet door

De groei van zorg in de eigen woonomgeving die we de afgelopen vijf jaar zagen zet de komende vijf jaar door.

Dus als de groei de afgelopen vijf jaar 6% was, dan is de groei in dit scenario 6%.

... dit maken wij in de volgende pagina visueel inzichtelijk²

Bestaande capaciteit in 2023 binnen de verschillende leveringsvormen is gebruikt als basis. De benodigde capaciteit in 2028 is vervolgens weergegeven per scenario:

- Pagina 24: Extra capaciteit Intramuraal, VPT, MPT of PGB

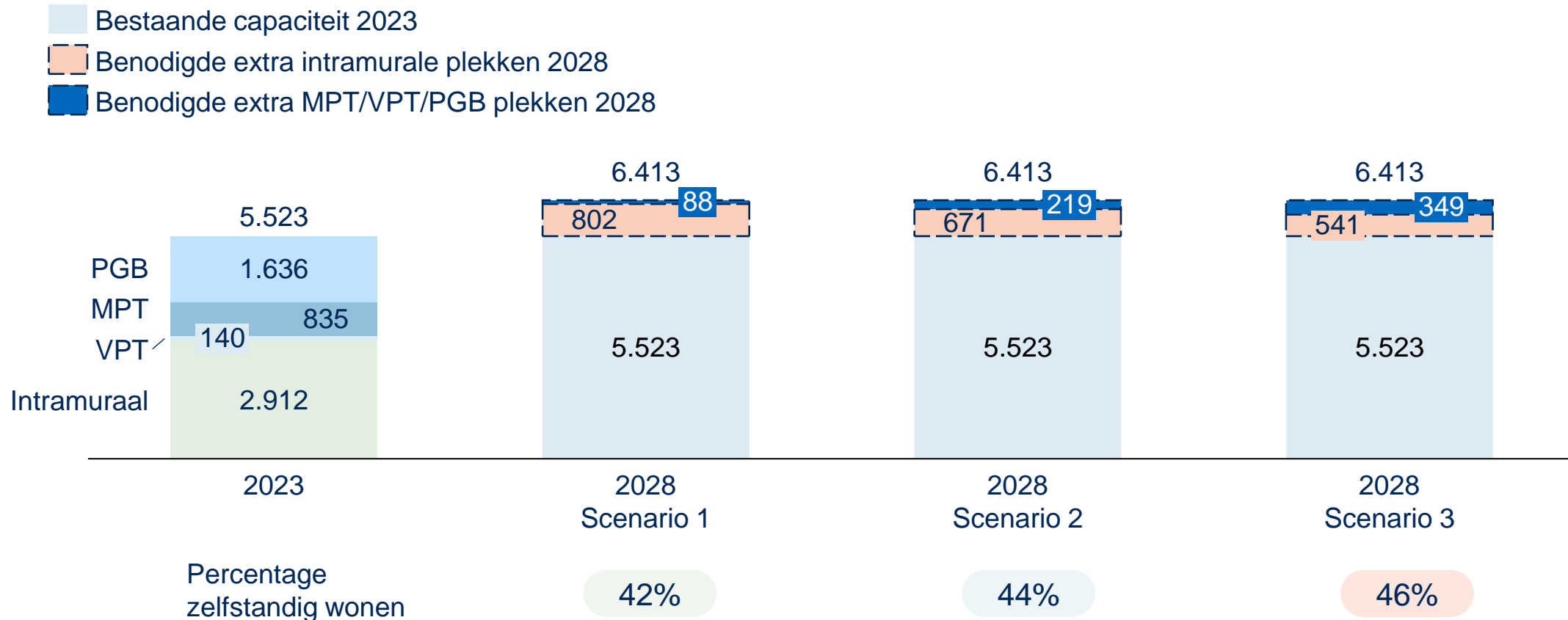
1. We zijn binnen het zorgkantoor bezig onze scenario's voor voorspellingen uit te breiden. We verwachten volgend jaar meer verschillende modellen te kunnen presenteren.

2. Het totaal aan extra aanbod dat nodig is om de stijging in vraag op te vangen is in ieder scenario gelijk. Echter de verhouding tussen intramuraal en eigen woonomgeving varieert op basis van de verwachte groei van zorg in de eigen woonomgeving

Wij verwachten dat er tot 2025 tussen 88 en 349 extra VPT/MPT/PGB plekken nodig zijn in Friesland

Aantal klanten dat zelfstandig woont met Wlz-zorg in regio Friesland

[# klanten, 2020¹, 2028², in bollen: % van totaal aantal klanten]

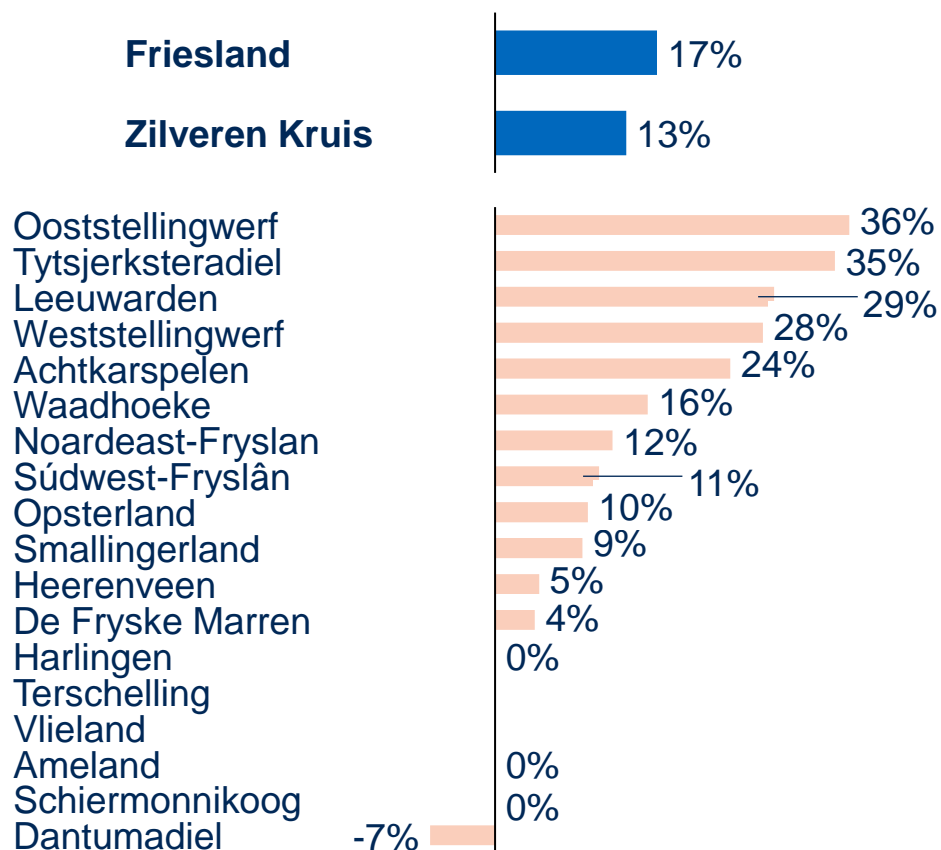
1. Klanten met zowel MPT als PGB zijn gerekend bij MPT.

2. Aantal mogelijke nieuwe extramurale plekken, uitgegaan van een historische groei van 4,0%. Op basis van het max scenario op pagina 23.

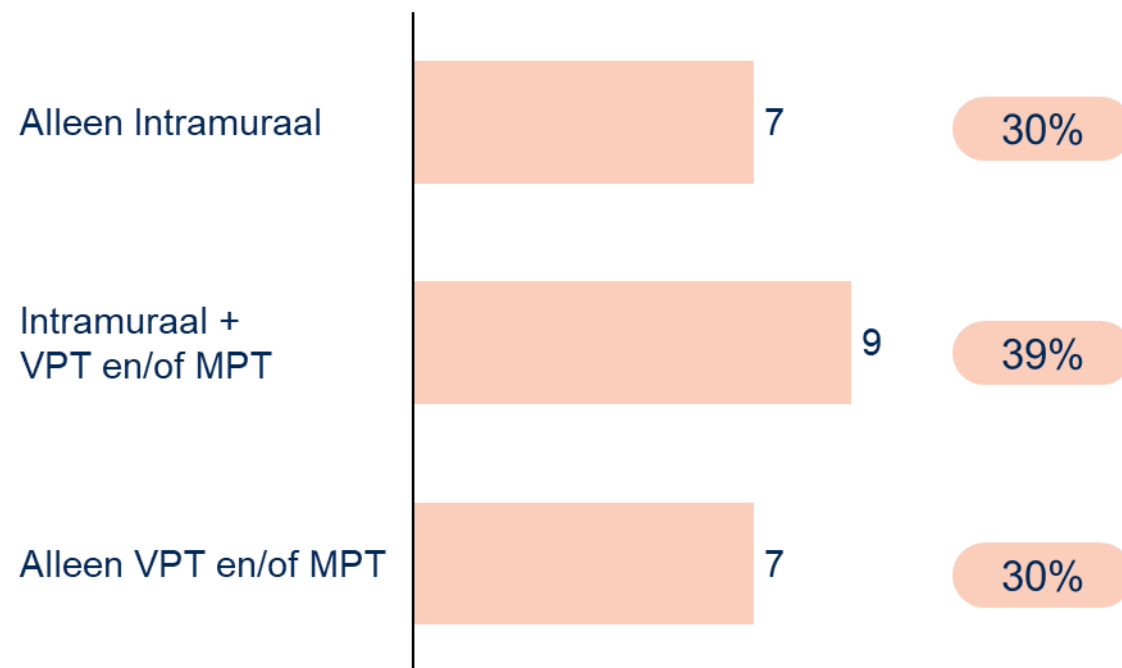
Bron: Declaraties Zilveren Kruis, PGB Beschikkingen Zilveren Kruis

Om zorg in eigen omgeving te stimuleren zijn er nog voldoende mogelijkheden in de meeste gemeenten en bij aanbieders om VPT/MPT te leveren

Verandering aantal klanten dat zelfstandig woont¹
[verandering %punt, 2020-2023]

Type zorg geleverd door aanbieders in Friesland
[Aantal aanbieders, 2022²]

70% van de aanbieders levert VPT/MPT vergeleken met **69%** gemiddeld in Zilveren Kruis regio's

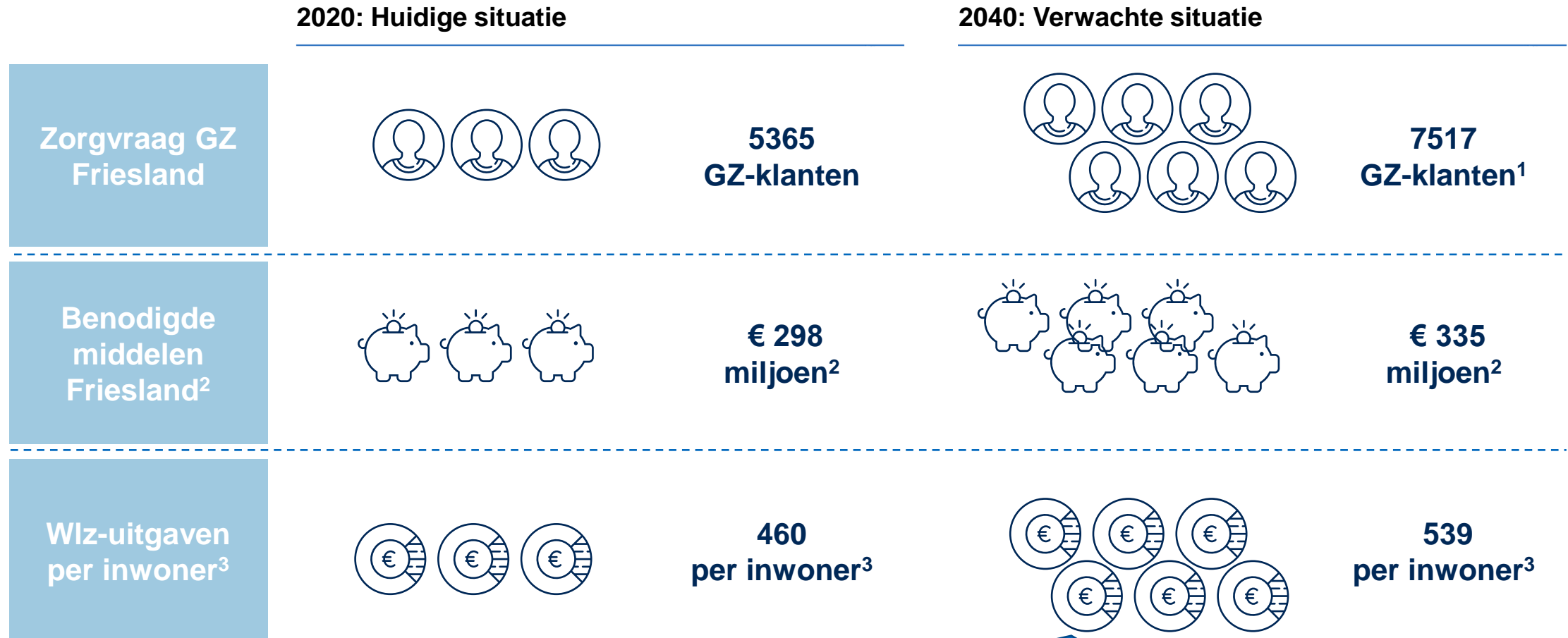
1. We rekenen klanten met toewijzing voor MPT, VPT en PGB tot eigen omgeving
2. Een minimum van twee klanten wordt gehanteerd om als aanbieder/locatie meegeteld te worden voor VPT/MPT. In tegenstelling tot vorig jaar is het minimum aantal voor intramuraal verhoogd naar vijf klanten.

Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie GZ-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**
 - Meer zelfstandig wonen
 - Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant**
 - Tijdig passende zorg
 - Goede coördinatie binnen het zorglandschap
- Bijlagen

Met gelijkblijvend budget per klant en voorspelde ontwikkeling zorgvraag staat financiering Wlz in 2040 onder druk

1. Op basis van het max scenario: stijging levensverwachting op pagina 21.

2. Uitgaven aan GZ-zorg bij gelijkblijvende middelen per klant

3. Uitgaven per lid beroepsbevolking per jaar

Bron: CAK, CBS AZW data, Primos bevolkingsprognose

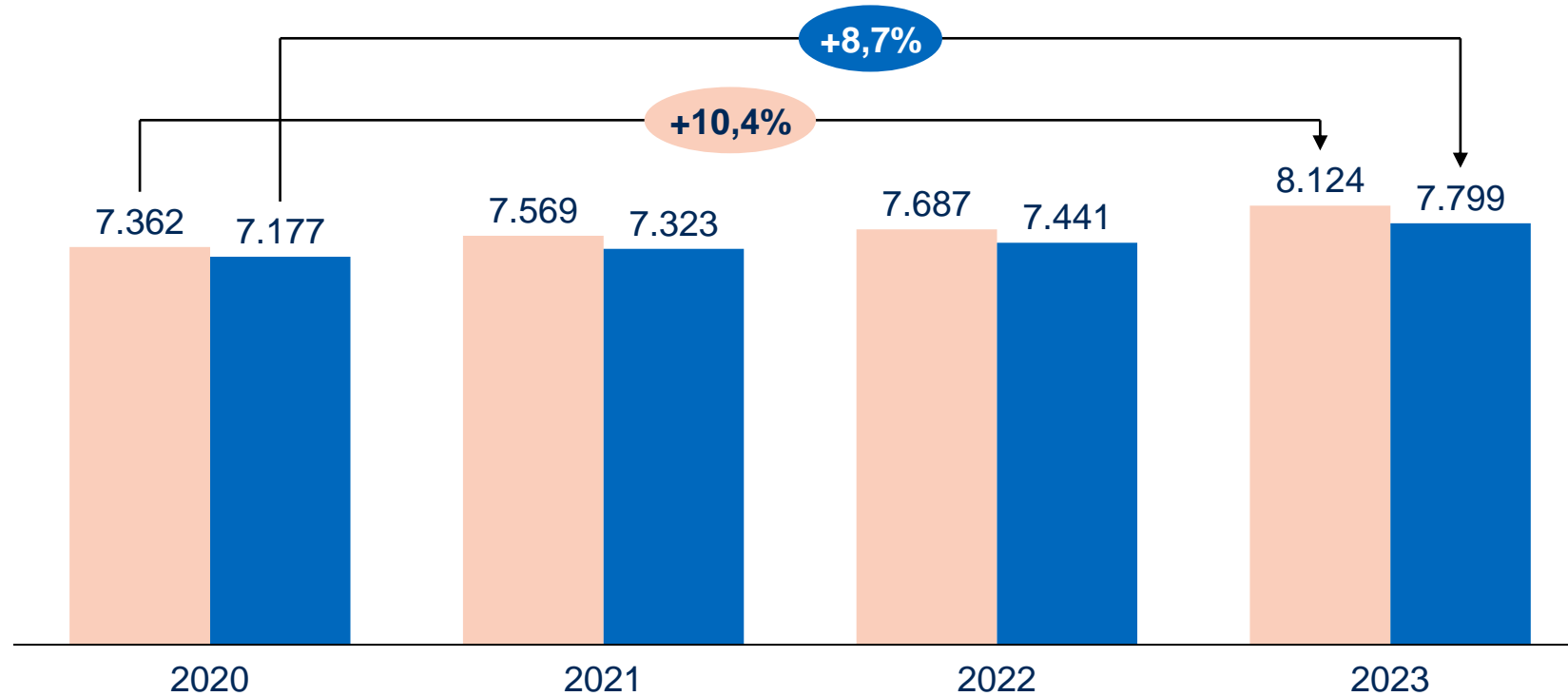
Vanuit het beleidskader verwachten we de komende jaren besparingen

De kosten per klant in Friesland zijn de afgelopen jaren in lijn met de gemiddelde stijging

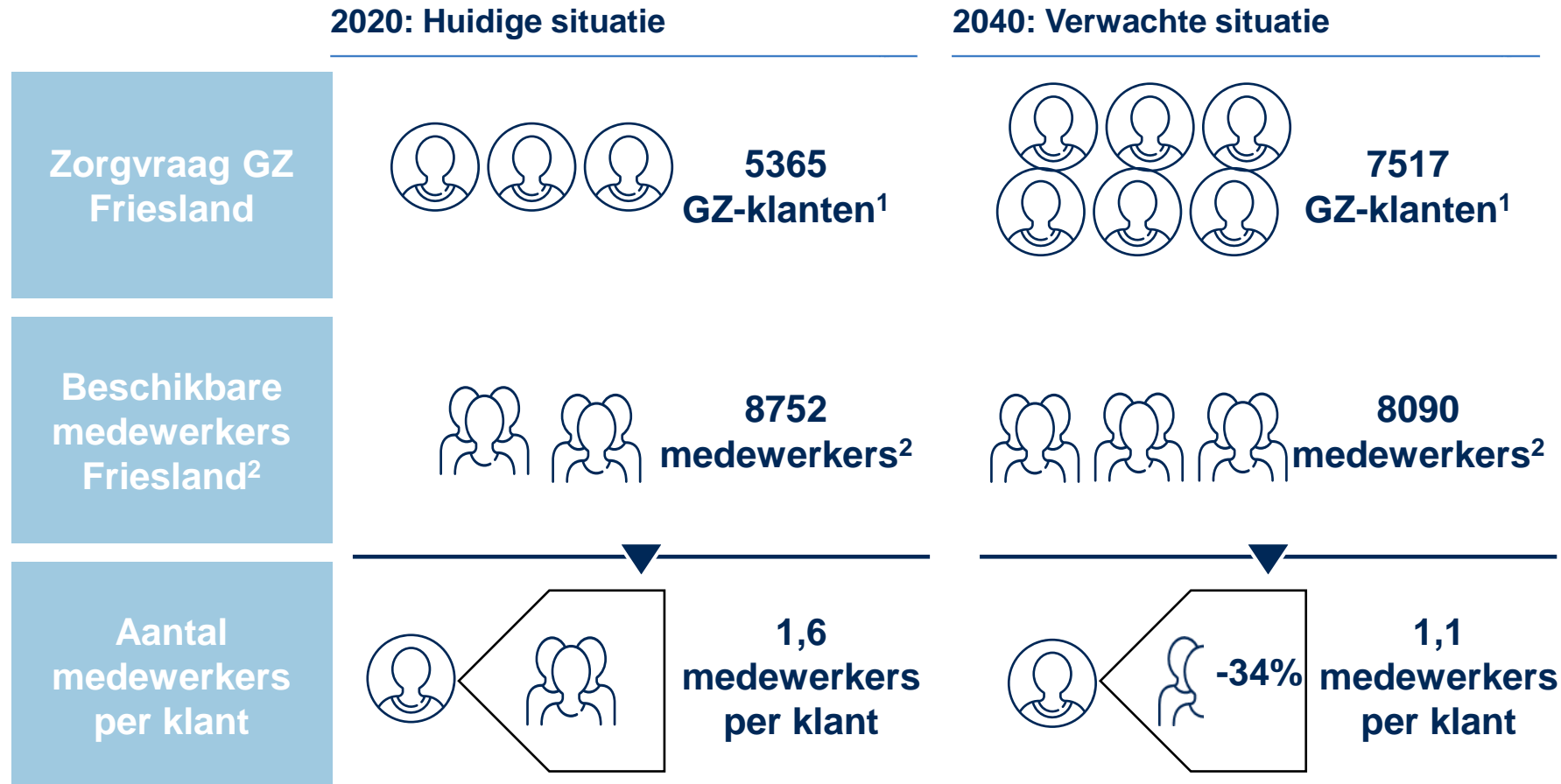
Groei kosten per GZ-klant

[€, kosten per klant (verandering in %) , 2020-2023]

- Zilveren Kruis
- Friesland

De daling van werknemers in de GZ gaat knellen met de stijging van zorgvraag en vraagt om oplossingen op regionaal niveau

Mogelijke oplossingen voor arbeidstekort in 2040:

- Inzetten op arbeidsbesparende innovaties
- Aantrekken nieuwe werknemers vanuit andere branches
- Behouden van personeel voor de sector

1. Op basis van het max scenario: stijging levensverwachting op pagina 21.

2. Prognose op basis van demografische ontwikkelingen en (samengevoegde) arbeidsmarktregio's

Bron: CAK, CBS AZW data, Primos bevolkingsprognose

Innovaties en regio-initiatieven kunnen bijdragen aan het verbeteren van toegankelijkheid van zorg

Innovaties zijn van meerwaarde om zelfstandig wonen te faciliteren, de zelfredzaamheid van klanten te bevorderen of om efficiënter te werken en zo arbeid te besparen

- **DigiContact levert door middel van (beeld)bellen 24/7 ondersteuning op afstand aan zorgvragers en mantelzorgers in onder meer de GZ, GGZ, Jeugdzorg en ouderenzorg.** Dit doen zij in samenwerking met zorgorganisaties die zorg 'achter de voordeur' leveren. Ontstaat er een hulpvraag en is er geen begeleider aanwezig, dan is er door DigiContact 24/7 een mogelijkheid om in contact te komen met een begeleider via beeldbellen. Dit zorgt voor rust en zelfvertrouwen bij de gebruikers. Het vergroot de zelfredzaamheid en voorkomt escalaties.
- **Om de tekorten op de arbeidsmarkt aan te pakken heeft Stichting Joyce House de stap gezet naar betaalde ouderparticipatie.** Bij ouderparticipatie zijn ouders meer dan betrokken: ze doen echt actief mee aan de begeleiding en ze worden daar ook voor betaald. In 2020 hebben heeft Stichting Joyce een begin gemaakt met ouderparticipatie. Dit hebben ze verder uitgewerkt in een concept dat aantrekkelijk is voor alle betrokkenen. Inmiddels zetten twee ouders zich betaald in op de zorg voor hun eigen kind.
- **Samen Buurten is de netwerkbeweging waar wonen, werken en leven in Flevoland samen komen.** Sociale en vitale buurten verminderen of voorkomen eenzaamheid, dragen bij aan zingeving, verhogen het welbevinden, stellen de zorgvraag uit en versterken het netwerk van zorgbehoevenden. Samen Buurten brengt professionals en bewoners bijeen om te leren, te ontmoeten, oplossingen en vraagstukken te bespreken. Zo kunnen er fijne buurten gecreëerd en behouden worden.

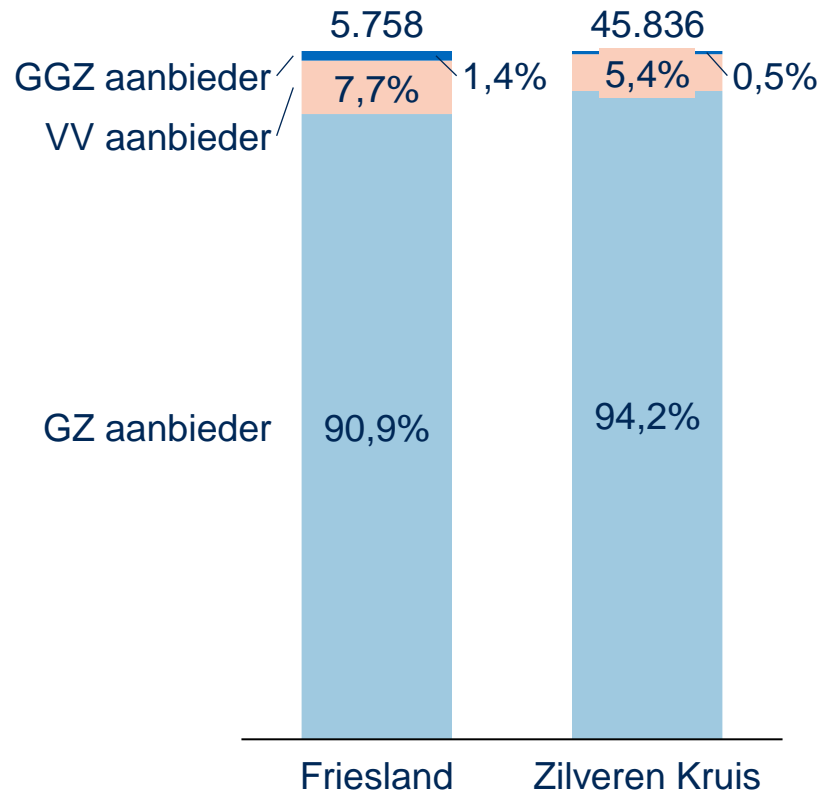
Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie GZ-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**
 - Meer zelfstandig wonen
 - Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant
 - Tijdig passende zorg**
 - Goede coördinatie binnen het zorglandschap
- Bijlagen

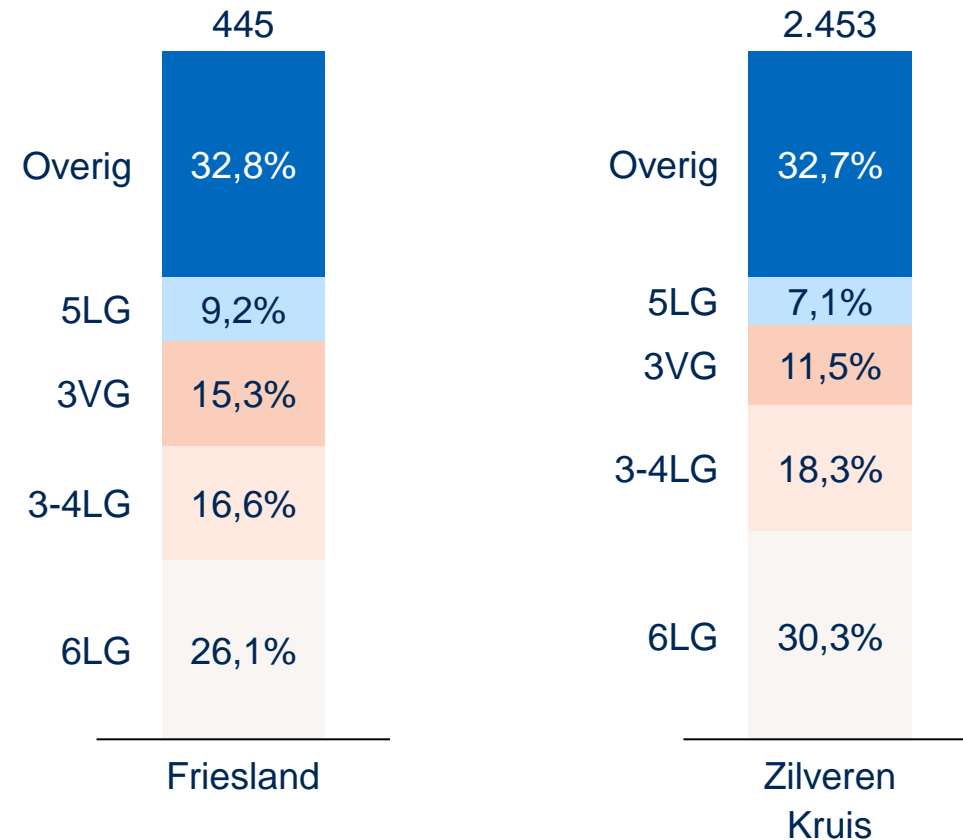

In Friesland zitten GZ klanten vaker bij een sectorvreemde aanbieder dan gemiddeld, voornamelijk 6LG klanten

Verdeling GZ klanten bij segment aanbieder
[% klanten t.o.v. totaal, 2023]

Verdeling GZ zorgprofielen bij VV aanbieders¹
[% indicatie t.o.v. totaal, 2023]

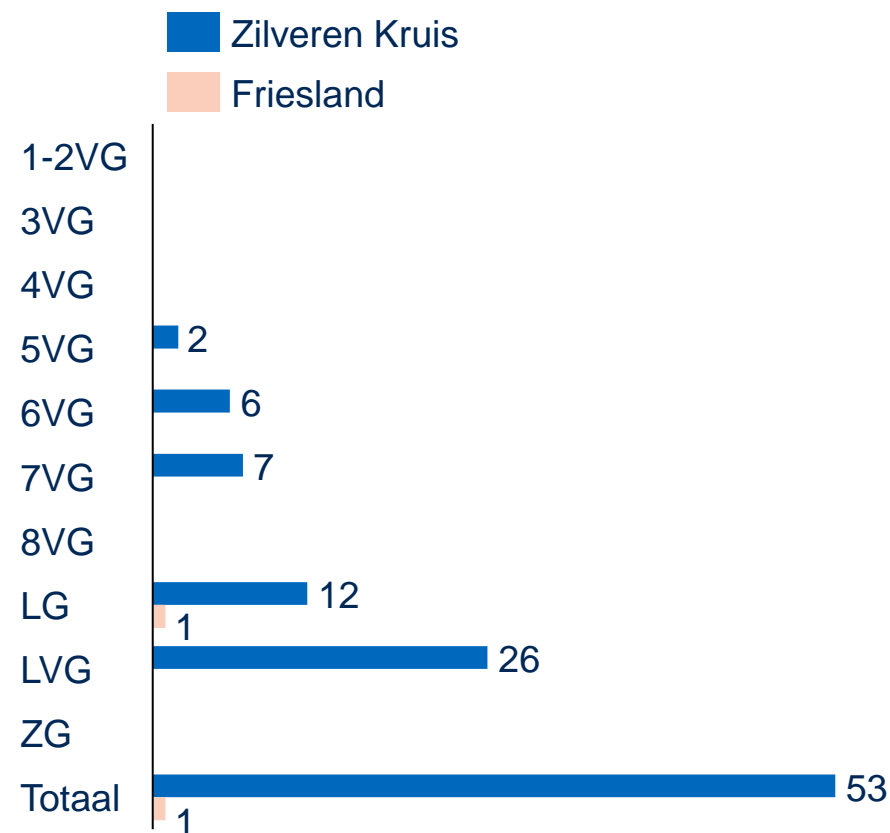
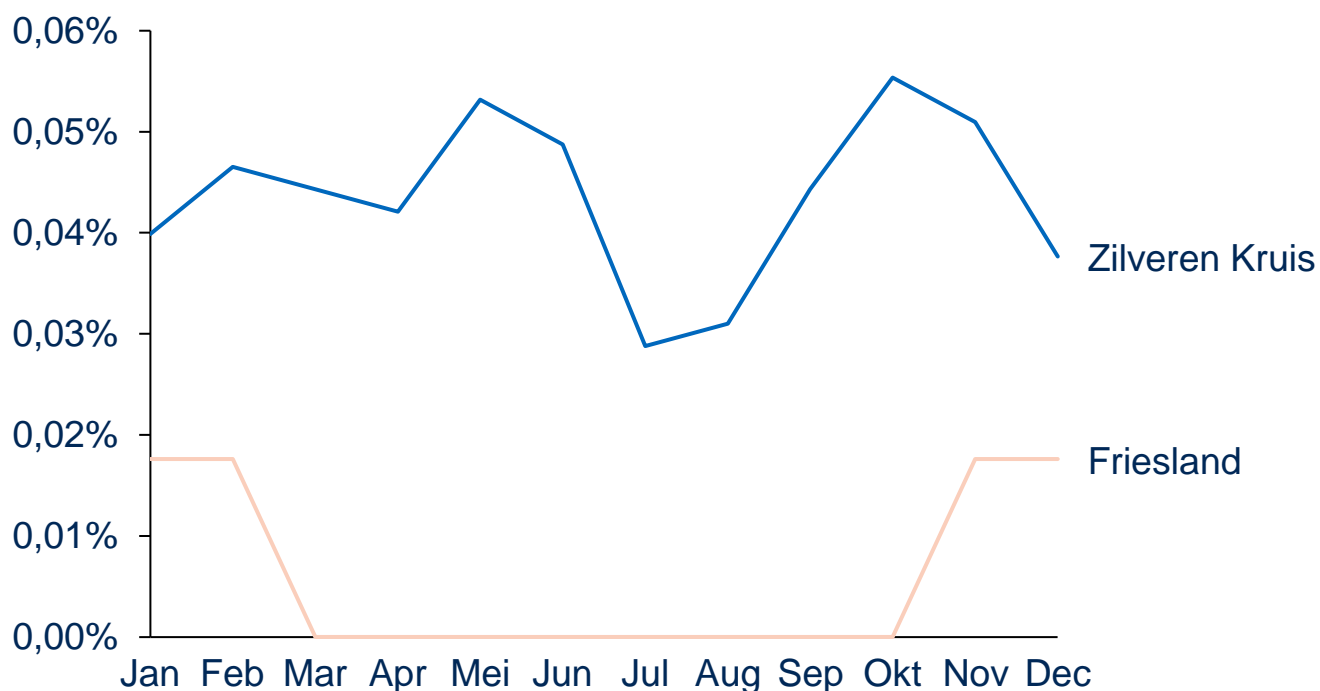

1. Indicatiegroepen met minder dan 20 klanten worden weggelaten, daardoor kan het zijn dat het totale percentage minder dan 100% is.
Bron: declaraties Wlz Zilveren Kruis

Het aandeel actief- en urgent plaatsen buiten de streefnorm is in Friesland gelijk aan het gemiddelde van Zilveren Kruis

Actief/urgent wachtend¹ in regio t.o.v. totaal Zilveren Kruis
[% van alle klanten, 2022]

Actief/urgent wachtend buiten streefnorm²
[% van actief-wachtenden geplaatst buiten streefnorm, 2023]

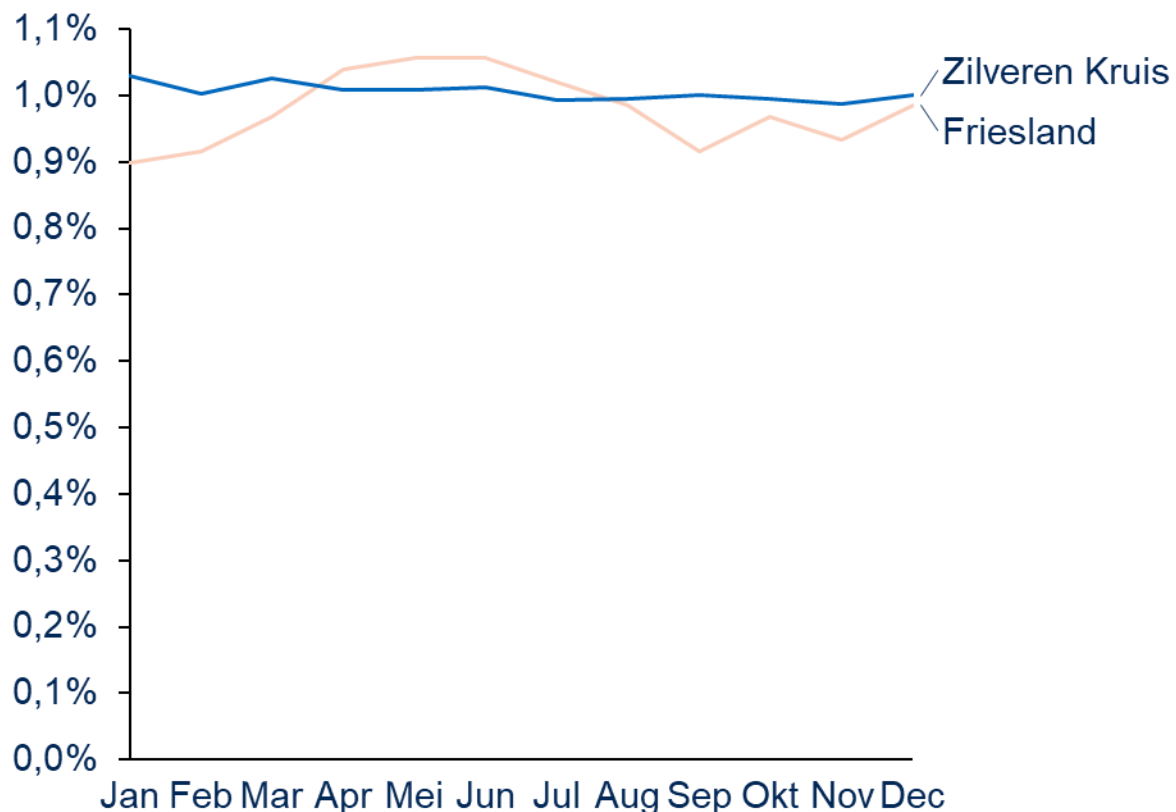
1. Betreft alle *urgent- en actief plaatsen* klanten waar Zilveren Kruis verantwoordelijk voor is op een peilmoment ten opzichte van alle klanten in zorg.

2. Streefnorm is een norm die weergeeft binnen welke tijd een klant recht op zorg zou moeten hebben. Die verschilt per leveringsstatus en classificatie. Zie voorschrift zorgtoewijzing (bijlage inkoopbeleid)

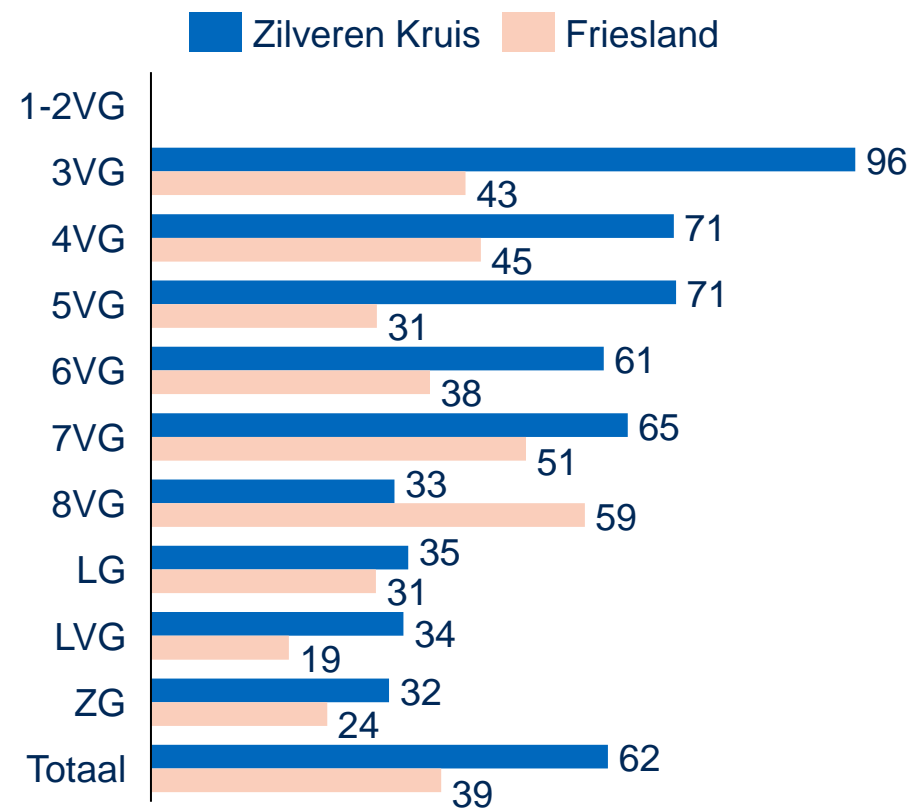
Bron: monitor wachttijden

Het aandeel wachten op voorkeur is het afgelopen jaar gelijk gebleven en de klanten wachten korter dan gemiddeld

Wachten op voorkeur¹ in regio t.o.v. totaal Zilveren Kruis
[% van alle klanten, 2022]

Tijd voordat wachten op voorkeur¹ geplaatst is
[# weken, 2022]

1. Betreft alle *wachten op voorkeur* klanten Zilveren Kruis verantwoordelijk voor is op een peilmoment ten opzichte van alle klanten in zorg.
Bron: monitor wachttijden

Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie GZ-zorg
- **Zorgvraag in de toekomst**
 - Meer zelfstandig wonen
 - Optimale inzet beschikbare middelen voor de klant
 - Tijdig passende zorg
 - Goede coördinatie binnen het zorglandschap**
- Bijlagen

Initiatieven in Zilveren Kruis regio's dragen bij aan een betere coördinatie binnen het zorglandschap

- **Digivaardig in de zorg zet zich in de regio Utrecht in om digitale vaardigheden van medewerkers van zorgorganisaties te verbeteren.** Dat doet ze door het beheeren van een kennissite met zelftesten en leermateriaal voor zorgprofessionals. Daarnaast zijn er materialen ter ondersteuning van mensen die betrokken zijn bij het digivaardiger maken van zorgprofessionals en worden er gratis (online) evenementen georganiseerd. Medewerkers leren hoe ze beter kunnen omgaan met digitale toepassingen, waardoor de werkdruk verlaagd kan worden, de cliënt meer regie kan krijgen en zorg op afstand mogelijk is.
- **Er zijn twee succesvolle webinars georganiseerd om te leren van aanbieders die een kwaliteitsverpleegkundige hebben ingezet.** Alliade, Cosis en VanBoeijen begonnen met het inzetten van kwaliteitsverpleegkundigen om de zorg tussen de aanbieder en de AVG- en huisarts te verbeteren. De kwaliteitsverpleegkundige fungeert als een vraagbaak voor het agogisch geschoold personeel. Daardoor wordt er minder snel doorverwezen bij eenvoudige vragen en sneller doorverwezen als dat wel nodig is. Samen met het zorgkantoor hebben aanbieders hun ervaringen gedeeld met meerdere regio's van Zilveren Kruis en Menzis.
- **In Kennemerland is het LVB-netwerk opgericht.** LVB-klienten hebben met relatief veel instanties en organisaties te maken. Doordat die verschillende organisaties en instanties nog niet of onvoldoende samenwerken ten aanzien van deze doelgroep is er geen zicht op de vraagontwikkeling en ook niet of het aanbod passend en voldoende is. Het LVB-netwerk wil in samenwerking met aanbieders uit het GZ en GGZ segment, overige zorgpartners en het sociaal domein dat er een sluitende keten ontstaat in zorg en ondersteuning aan mensen met een licht verstandelijke beperking

Inhoudsopgave

- Introductie en samenvatting
- Regionale kenmerken en huidige situatie GZ-zorg
- Zorgvraag in de toekomst
- **Bijlagen**

Wijzigingen ten opzichte van 2022

- **Aantal zorglocaties (p. 6 , 15).** Voor zorglocaties kijkt de analyse nu ook naar sectorvreemde locaties. Daardoor kan het aantal locaties afwijken ten opzichte van vorig jaar.
- **Voorspelmodel (p. 21 - 24).** Het voorspelmodel is verbeterd door meerdere jaren te gebruiken voor de prognose.
- **Groei zelfstandig wonen (p. 24).** Om het uitbreidingspotentieel zuiverder in kaart te brengen kijkt deze naar de groei van het aantal declaraties voor VPT en MPT. Daardoor heeft mogelijke groei van intramurale zorg geen effect meer op de cijfers

